

SXEDIO.GA4

16.11.1952: ΕΝΩ Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΣΥΝΕΧΙΖΕΙ ΤΗ ΔΙΑΦΩΤΙΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΤΑ ΗΝΩΜΕΝΑ ΕΘΝΗ Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΓΟΣ ΚΕΡΔΙΖΕΙ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, ΣΧΗΜΑΤΙΖΕΙ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΑΥΤΟΔΥΝΑΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΠΟΛΛΑ ΧΡΟΝΙΑ ΚΑΙ ΥΠΟΣΧΕΤΑΙ ΝΑ ΚΑΜΕΙ ΤΟ ΠΑΝ ΓΙΑ ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Από τις πρώτες επαφές του ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος άρχισε να παίρνει υποσχέσεις για ικανοποιητική αντίκρουση του προβλήματος της Κύπρου. Ο Αργεντινός αντιπρόσωπος Μουνιόζ, τον επισκέφθηκε για να ενημερωθεί για το Κυπριακό και τον πληροφόρησε ότι η χώρα του θα υποστήριζε την αξίωση της Κύπρου να ενωθεί με την Ελλάδα.

Γενικά ο Μακάριος όμως κινήθηκε μεταξύ των Ελληνοαμερικανών από τους οποίους ζητούσε να κινητοποιηθούν και να κρατήσουν το ζήτημα της Κύπρου στην επικαιρότητα, όπως ήταν ο Αρχιεπίσκοπος Μιχαήλ και άλλοι παράγοντες της παροικίας.

Στο Μπρούκλιν, με την ευκαιρία χοροεσπερίδας τριών ελληνικών κοινοτήτων για την ανέγερση ελληνικού εκπαιδευτικού κέντρου κλήθηκε μεταξύ των άλλων επισήμων και ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος που βρήκε την ευκαιρία να καλέσει τους ελληνοαμερικανούς σε συναγερμό.

Σε σύντομη ομιλία του ο Μακάριος τόνισε ότι οι κύπριοι "ουδέποτε θα γίνουν Άγγλοι, αλλά θα ζήσουν και θα αποθάνουν ως Έλληνες, ζητούντες την ελευθερίαν των".

Ταυτόχρονα ο Μακάριος προσπάθησε να προσελκύσει το αμερικανικό ενδιαφέρον.

Ετσι σε συνέντευξη του σε εφημερίδες του συγκροτήματος Χήρσι ο Μακάριος είπε ότι η Κύπρος δεν ζητούσε από τις ΗΠΑ καμιά χρηματική βοήθεια, ούτε τίποτε άλλο παρά "την ηθικήν υποστήριξιν του αμερικανικού λαού διά να πραγματοποιήση η Κύπρος τον πόθον της ενλωσεως με τη μητέρα Ελλάδα".

Την ίδια έκκληση υπέβαλε ο Μακάριος και

αργότερα σε όλους τους αμερικανούς δημοσιογράφους στο ξενοδοχείο Σαιντ Μορίτζ όπου διέμενε.

Ο Μακάριος συναντήθηκε επίσης με το στρατηγό Ρομούλο, αντιπρόσωπο των Φιλιππινών που υποσχέθηκε θετική ψήφο στον ΟΗΕ, αν παρουσιαζόταν το Κυπριακό.

Γενικά ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος ήταν ικανοποιημένος από τις επαφές του και την ανταπόκριση που συναντούσε μεταξύ των ομογενών.

Την ικανοποίηση του εξέφρασε ο Μακάριος και δημόσια κατά την επίσκεψη του στη Νέα Υερσέη όπου τέλεσε την λειτουργία στον ιερό ναό Αγίου Δημητρίου.

Ανέφερε σε χαιρετισμό του προς τους Έλληνες της παροικίας που του πρόσφεραν εκ μέρους του δημάρχου της πόλης το Χρυσό Κλειδί (Χρυσό Κλειδί προσφέρθηκε στο Μακάριο και από το Δήμαρχο του Νιτηρόϊτ αργότερα):

" Εξ ονόματος της Εκκλησίας της Κύπρου και του ελληνικού Κυπριακού λαού απευθύνομεν εγκάρδιον χαιρετισμόν προς σύμπαντα τον ελληνισμόν της Αμερικής. Εξαιρετικήν αισθανόμεθα χαράν διότι από των στηλών του ελληνικού τύπου της Αμερικής, ο οποίος έγινε ο διερμηνεύς και θερμός συνήγορος των εθνικών Κυπριακών δικαίων, έχομεν την ευτυχή ευκαιρίαν να επικοινωνήσωμεν με τας χιλιάδας των ομογενών οι οποίοι είναι εγκατεστημένοι εις την μεγάλην αυτήν και φιλελευθέραν χώραν της Αμερικής διά να μεταδώσωμεν τον ακατάπαυσον και ζωηρόν εθνικόν παλμόν της αλυτρώτου Κύπρου. Από της πρώτης στιγμής της αφίξεως μας εις την Μητρόπολιν αυτήν της Δημοκρατίας και της ελευθερίας, βαθυτάτην εδοκιμάσαμεν συγκίνησιν διότι από της πρώτης επαφής μας με τον ελληνισμόν της Αμερικής, ηκούσαμε τον ίδιον εθνικόν παλμόν να δονή τας καρδιάς της ενταύθα ομογενείας και διεπιστώσαμεν με πολλήν ικανοποίησιν ότι η εθνική υπόθεσις της Κύπρου είναι ήδη υπόθεσις όλων των Ελλήνων.

Ως Εθνάρχης του αλυτρώτου Κυπριακού λαού εκφράζομεν ευγνωμόνας ευχαριστίας διά την ηθικήν αυτήν συμπάρστασιν των ομογενών εις τον αγώνα των

αδελφών των Κυπρίων διά την ελευθερίαν και την ένωσιν των με την Μητέρα πατρίδα, την Ελλάδα.

Η συμπαράστασις της ομογενείας εις τον Κυπρακόν αγώνα εμπυχώνει και ενδυναμώνει τους κυπρίους, διότι αισθάνονται ότι δεν είναι μόνον και αβοήθητοι εις την εθνικήν προσπάθειαν των, αλλά συμμετέχουν εις αυτήν ολόκληρος ο Ελληνισμός της Αμερικής όπως και οι όπου γης Έλληνες.

Το Κυπριακόν ζήτημα εξήλθε προ πολλού των στενών κυπριακών ορίων, έγινε ζήτημα Πανελλήνιον και λαμβάνει ήδη διεθνείς διαστάσεις. Αλλ' εντονωτέρα ακόμη πρέπει να ακουσθή η φωνή μας ώστε να προσελκύση την προσοχήν και το ενδιαφέρον των διεθνών κύκλων και του φιλελευθέρου κόσμου. Η Αμερική είναι σήμερον η χώρα των διεθνών πολιτικών ζυμώσεων αι οποίαι καθορίζουν τας τύχας του κόσμου. Εντονος, λοιπόν, ας ακουσθή εδώ η φωνή μας, φωνή της υποδούλου Κύπρου, διεκδικούσης από την Μ. Βρετανίαν το θείον και πανανθρώπινον δικαίωμα της ελευθερίας.

Ο Ελληνισμός της Αμερικής αποτελεί μίαν μεγάλην δύναμιν, η οποία πολλά δύναται να συμβάλη εις την πρόωθσιν του κυπριακού ζητήματος προς την αισίαν λύσιν του. Εκείνο το οποίον συγκεκριμένως ζητούμεν από την ομογένειαν είναι η κινητοποίησις της προς διαφώτισιν του Αμερικανικού λαού επί της κυπριακής υποθέσεως, ώστε να σχηματισθή επ' αυτής ευοϊκή η Αμερικανική κοινή γνώμη. Η υπόθεσις της Κύπρου είναι υπόθεσις ηθικής και δικαίου, είναι υπόθεσις εφαρμογής των αρχών της ούτω διαθέσεως των λαών υπέρ των οποίων αρχών η Αμερική είναι σήμερον πρωτοστάτις και πρωταγωνιστής.

Ακλόνητον τη πίστιν ότι με την συμπαράστασιν όλων των Ελλήνων αδελφών και του φιλελευθέρου κόσμου και με την βοήθειαν του παντοδυνάμου Θεού, ο οποίος δεν έπλασε τους ανθρώπους διά να είναι άλλοι ελεύθεροι και άλλοι δούλοι, ο κυπριακός αγών θα στεφθή υπό επιτυχίας".

Ο Μακάριος όμως αισθανόταν- και ήταν- εντελώς μόνος στην προσπάθεια του. Από ελληνικής πλευράς

δεν περίμενε τίποτε ή σχεδόν καθόλου, Και ήταν χαρακτηριστική η πρώτη κρούση που είχε κάμει στην έδρα του ΟΗΕ ο Έλληνας αντιπρόσωπος Τριανταφυλλάκος.

Αυτό συνέβαινε γιατί στην Ελλάδα ο Υπηρεσιακός Πρωθυπουργός Κιουσσόπουλος έδωσε οδηγίες στην ελληνική αντιπροσωπεία να μη προβεί σε καμιά θεαματική χειρονομία εν όψει των εκλογών της 16ης Νοεμβρίου.

Και πραγματικά σαν ήλθε η σιερά του Έλληνα αντιπροσώπου Πολίτη να εκφωνήσει την κύρια ομιλία του στην Γενική Συνέλευση καμιά αναφορά δεν έκαμε στο Κυπριακό, Μόνο όσοι γνώριζαν ότι υπήρχε κυπριακό πρόβλημα θα μπορούσαν να υποθέσουν από τα όσα έλεγε ότι υπαινισσόταν το πρόβλημα αυτό.

Στην ομιλία του ο Αθανάσιος Πολίτης αναφέρθη απλώς στην ανάγκη σεβασμού της αυτοδιάθεσης των λαών.

Αυτό προκάλεσε θύελλα διαμαρτυριών από μέρους των κυπρίων. Τόσο ο Μακάριος που βρισκόταν στη Νέα Υόρκη όσο και το κλιμάκιο της Εθναρχίας στην Αθήνα αντίδρασαν έντονα. Το ίδιο αντίδρασαν και οι ελληνικές και κυπριακές εφημερίδες που τάβαλαν με τον Κιουσσόπουλο.

Εκφράζοντας την απογοήτευση του ο Μακάριος είπε ότι ήταν "πολύ πικραμμένος" από τη στάση της ελληνικής αντιπροσωπείας.

Είπεν ακόμη ότι δεν μπορούσε να κατανοήσει "διατί υπάρχει τόση φοβία ενώπιον του θέματος".

Η ελληνική αντιπροσωπεία στον ΟΗΕ Α. Πολίτης και Αλ. Κύρου απάντησαν την ίδια μέρα:

"Λαμβανομένου υπ' όψιν ότι το κυπριακόν δεν ετέθη ενώπιον των Ηνωμένων Εθνών, η ελληνική αντιπροσωπεία δεν ηδύνατο να προχωρήση περαιτέρω από ό,τι έπραξε διά του λόγου του κ. Πολίτη. Ο λόγος είχε σκοπόν να υπομνήση εις του Άγγλους και να επισήρη άπαξ έτι την προσοχήν της διεθνούς κοινής γνώμης και του ΟΗΕ ότι το πρόβλημα αυτό ευρίσκεται πάντοτε εις τας καρδίας του ελληνικού λαού και εις τον νουν των υπευθύνων διαχειριζομένων την

ελληνικήν εξωτερικήν πολιτικήν. Η θύρα διά τη ενδοχομένην περαιτέρω επίσημον συζήτησιν δεν εκλείσθη, παρά το γεγονός ότι επαναλαμβάνεται συχνά, ότι το ζήτημα θα έπρεπε να διευθετηθή μόνον δι' απ' ευθείας διαπραγματεύσεων μεταξύ Αγγλίας και Ελλάδος. Είναι άλλωστε επικίνδυνον και ουχί φρόνιμον να συνδέη κανείς με το Κυπριακόν αλλά προβλήματα μη έχοντα καμμίαν σχέσιν με το ειδικόν αυτό πρόβλημα. Η τοιαύτη σύνδεσις δυνατόν να αποβή εις βάρος του Κυπριακού και να δώση έδαφος εις αδικαιολογήτους και ανευθύνους επικρίσεις, βασιζομένας κυρίως εις προσωπικάς γνώμας και ευσεβείς πόθους".

Αλλά και ο Κιουσσόπουλος θεώρησε καλό να απολογηθεί και τα φόρτωσε στη προηγούμενη Κυβέρνηση.

Είπε ότι η Κυβέρνηση του "δεν έδωσεν οιασδήποτε οδηγίας εις την αντιπροσωπείαν η οποία ενρηγησε και ενεργεί εις την βάσιν οδηγιών της προηγουμένης Κυβερνήσεως".

Πρόσθεσε όμως ότι το κυπριακό "εκφεύγει της πρωτοβουλίας οιασδήποτε ελληνικής κυβερνήσεως, αναγόμενον εις την γενικωτέραν πολιτικήν των Μεγάλων Δυνάμεων".

Η δήλωση αυτή έρριχνε περισσότερο λάδι στη φωτιά παρά να την σβήσει.

Με τη δήλωση του ο Κιουσσόπουλος αναγνώριζε ότι το Κυπριακό δεν βρισκόταν στην αρμοδιότητα της Ελληνικής Κυβερνήσεως, αλλά των μεγάλων δυνάμεων. Ομως στη δήλωση δεν υπήρξε συνέχεια γιατί μόνο μερικά εικοσιτετράωρα παράμεναν στον Κιουσσόπουλο.

Στις εκλογές της 16ης Νοεμβρίου θριάμβευσε ο στρατάρχης Παπάγος. Το κόμμα του, ο " Ελληνικός Συναγερμός" πέτυχε περιφανή νίκη και έδωσε το υπουργείο των Εξωτερικών στον Στέφανο Στεφανόπουλο, το υπουργείο Συντονισμού στο Σπύρο Μαρκεζίνη και των Δημοσίων Έργων στον Κωνσταντίνο Καραμανλή.

Ο ίδιος διατήρησε για ένα μικρό διάστημα το Υπουργείο Άμυνας και το ανέθεσε αργότερα στον

Παναγιώτη Κανελλόπουλο.

Η ΕΔΑ της Αριστεάς δεν εξέλεξε κανένα βουλευτή ενώ ο πρώην πρωθυπουργός Νικόλας Πλαστήρας και οι Ευάγγελος Αβέρωφ, Γ. Μαύρος, Τσιριμώκος Αθανασιάδης Νόμβας και άλλοι απέτυχαν να εκλεγούν βουλευτές.

Ο Παπάγος πήρε το **49,22** των ψήφων και **240** έδρες. Τις άλλες **57** πήρε η Ένωση Κομμμάτων ΕΠΕΚ και Φιλελευθέρων (Ν. Πλαστήρας και Σ. Βενιζέλος).

Τρεις βουλευτές εκλέγηκαν ανεξάρτητοι.

Έτσι ο Αλέξανδρος Παπάγος μπόρεσε να σχηματίσει ισχυρή Κυβέρνηση, την πρώτη ισχυρή της μεταπολεμικής περιόδου μετά από δεκάδες άλλες βραχύβιες και να πάρει σαφή θέση έναντι του Κυπριακού έστω και με κάποια καθυστέρηση και να ικανοποιήσει τελιά το αίτημα των κυπρίων για προσφυγή στον ΟΗΕ.

Η άνοδος του Παπάγου και ιδιαίτερα η ύπαρξη ισχυρής και αυτοδύναμης κυβέρνησης στην Ελλάδα έδινε νέα διάσταση και στο κυπριακό, αλλά ο Παπάγος δεν βιάστηκε να πάρει θέση. Είπε στον Ανταποκριτή της εφημερίδας "Ντιέιλι Εξπρές" για το Κυπριακό (Εθνικό Ίδρυμα Ραδιοφωνίας **8.12.1952**):

" Η μόνη διαφορά η οποία χωρίζει την Ελλάδα από την Μεγάλην Βρετανίαν είναι το ότι η συντριπτική πλειοψηφία των κυπρίων επιθυμεί την Ένωσιν της νήσου των μετά της Ελλάδος. Είμαι βεβαιος ότι με καλήν θέλησιν εξ αμφοτέρων των μερών, το ζήτημα τούτο δύναται να λυθή ικανοποιητικώς. Εν πάση περιπτώσει, δεν υπάρχει ανάγκη να βιάσωμεν τα πράγματα".

Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος είχε σπεύσει από την πρώτη στιγμή να συγχαρεί τον Παπάγο για την εκλογή του, ενώ παράλληλα του θύμιζε ότι ο Κυπριακός λαός περίμενε πολλά από αυτόν:

" Κυπριακός λαός αποβλέπει εις υμάς μετά πολλών ελπίδων ότι εις στιβαράς χείρας σας θα αναλάβητε και χειρισθήτε υπόθεσιν εθνικής αυτού αποκαταστάσεως κατά τρόπον αποφασιστικόν και οδηγούντα εις σύτομον πραγμάτων δικαίας

πανεθνικής αξιώσεως ενώσεως Κύπρου μετά μητρός πατρίδος. Κύριος ο Θεός έστω συναντιλήπτωρ και επευλογών τας ημέρας της πρωθυπουργίας υμών".

Ο Παπάγος ήταν και πάλι συγκρατημένος στο απαντητικό μήνυμά του προς το Μακάριο:

" (Η Κυβέρνηση μου) "θα πράξη τα πάντα, ίνα το κυπριακό ζήτημα λάβη εντός των πλαισίων της σημερινής πραγματικότητας την εμπρέπουσαν εις αυτό θέσιν".